

Znaczenie atmosfery miejsca przyrodniczo cennego w organizacji imprezy turystycznej. Przykład Letniej Akademii Filmowej w Zwierzyńcu

Karolina Skoczylas

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Polska

Streszczenie

Letnia Akademia Filmowa (LAF) w Zwierzyńcu, jako festiwal filmowy, generuje turystykę festiwalową — formę turystyki kulturowej. Celem opracowania jest określenie znaczenia atmosfery miejsca przyrodniczo cennego — Roztoczańskiego Parku Narodowego (RPN) oraz Zwierzyńca — w organizacji LAF. W pracy przedstawiono historię, ideę oraz sposób zorganizowania festiwalu. W opracowaniu zaprezentowano wyniki badań kwestionariuszowych, przeprowadzonych wśród uczestników i wolontariuszy festiwalu w czasie trwania jego 13. edycji, w dniach 3–12 sierpnia 2012 roku. Na podstawie uzyskanych wyników badań kwestionariuszowych należy stwierdzić, że popularność festiwalu w dużym stopniu wynika z jego lokalizacji w sąsiedztwie obszaru cennego pod względem przyrodniczym (RPN), które zapewnia uczestnikom także możliwości wypoczynku. O powodzeniu festiwalu decydują również jego lokalność i periferyjność, zarówno w zakresie miejsca, w jakim on się odbywa, jak i tematyki prezentowanych filmów.

Słowa kluczowe: turystyka festiwalowa, Letnia Akademia Filmowa, Zwierzyniec, Roztoczański Park Narodowy

Wprowadzenie

Letnia Akademia Filmowa (LAF) odbywa się cyklicznie od 2000 roku w Zwierzyńcu na Roztoczu Tomaszowskim, w bezpośrednim sąsiedztwie Roztoczańskiego Parku Narodowego (RPN). O atmosferze tego miejsca, cennego pod względem przyrodniczym, decydują głównie walory przyrodnicze: Lasy Kosobudzko-Zwierzynieckie, których część została objęta ochroną prawną jako RPN; Ostoja Rezerwatowej Hodowli Konika Polskiego; rzeka Wieprz i potok Świerszcz oraz punkty widokowe, np. na Bukowej i Piasecznej Górze (Krukowska i Jóźwik 2004, s. 148–149). Istotne w tym zakresie są również walory antropogeniczne: Kościół św. Jana Nepomucena z XVIII w. wraz z drewnianą dzwonnica z początku XX w.; zespół budynków zarządu Ordynacji Zamojskiej z XIX w. (w tym budynek Browaru – jedna z oficyn dawnego pałacu Zamoyskich); rezydencja plenipotenty Ordynacji Zamojskiej z XIX w. (obecnie siedziba Dyrekcji RPN); młyn wodny drewniany z pocz. XX w.; liczne drewniane oraz murowane domy i wille z XIX i XX w. (Rolska-Boruch 2002, s. 361–363). Ponadto Zwierzyniec wraz z częścią RPN uważany jest za jedną z najpopularniejszych na Lubelszczyźnie miejscowości wypoczynkowych (Krukowska i Świeca 2006, s. 137–138) z uwagi na kąpielisko nad Stawami „Echo” oraz Zalew Rudka (Krukowska i Jóźwik 2004, s. 151–152).

Letnia Akademia Filmowa jako festiwal filmowy, generuje turystykę festiwalową — formę turystyki kulturowej. Termin festiwal Jędrzyśiak (2008) definiuje jako cykl imprez artystycznych (łac. *festivus* — radosny, wesoły, świąteczny), „przeważnie jednego typu (np. filmowych, muzycznych, teatralnych), będących przeglądem osiągnięć w danej dziedzinie, zorganizowanych w jednym czasie i pod wspólną nazwą, często ujętych w ramy konkursu”. W tę definicję dobrze wpisuje się (pomiijając formę konkursu) Letnia Akademia Filmowa. Anglosaskie wyjaśnienie terminu „festival”, prezentuje Mika (2007) jako zdarzenie, które „obejmuje oprócz wydarzeń o charakterze kulturalnym także imprezy organizowane w celach rozrywkowych, jak: koncerty muzyczne, widowiska plenerowe,

festyny, a także zawody sportowe”. Z terminem „festiwal” niekiedy zamiennie (Buczowska 2009; Mikos von Rohrscheidt 2008; Ratkowska 2010, s. 28–32) stosuje się termin „event”. Jak podaje Mika (2007), „termin „event” [...] w odniesieniu do turystyki [...] odnosi się do wszelkich wydarzeń mających charakter zaplanowanych spotkań — jednorazowych lub okresowych — które przyciągają uwagę osób z zewnątrz i stają się motywem podejmowania podróży”. Od tych terminów wywodzą się formy turystyki — festiwalowej oraz turystyki wydarzeń (eventowej).

Określenie „turystyka festiwalowa” zaczerpnięto z anglojęzycznych terminów „festival tourism” oraz „event tourism”, obejmujących formy turystyki, których głównym motywem jest uczestnictwo w wydarzeniach o charakterze kulturalnym, w tym festiwalach, np. filmowych, lub udziału w wydarzeniach o charakterze imprez i spotkań połączonych z rozrywką, czy zabawą (Mika 2007, s. 217). Termin „turystyka wydarzeń” (ang. *event tourism*) o charakterze turystyki imprez i wydarzeń kulturalnych wyjaśnia Buczowska (2008) jako turystykę imprez i wydarzeń kulturalnych polegającą na udziale turystów w różnorodnych przedsięwzięciach, m.in. filmowych i kinowych. Formy turystyki — festiwalowej oraz turystyki wydarzeń — mieszczą się w bardzo szerokiej definicji „turystyki kulturowej” sformułowanej przez Mikę (2007). Według tego autora pojęcie turystyki kulturowej, obejmuje także uczestnictwo w imprezach o charakterze kulturalnym. Również inni autorzy (m.in. Jędrysiak 2008, s. 9; Kowalczyk 2008, s. 13) podkreślają potrzebę zaspokojenie potrzeb i oczekiwań turystów w ramach szeroko rozumianej kultury — poprzez m.in. udział w imprezach kulturalnych.

Na potrzeby niniejszego opracowania przyjęto definicje: festiwalu według Jędrysiaka (2008), zaś turystyki festiwalowej i kulturowej — według Miki (2007). W województwie lubelskim w latach 2010–2013 sklasyfikowano 44 imprezy mieszczące się w formule turystyki festiwalowej, spośród których tylko 3 mają charakter festiwalu filmowego (Pioś i inni 2014, s. 121–122), w tym Letnia Akademia Filmowa w Zwierzyńcu. Analizowany festiwal, jest wydarzeniem zaliczanym do złożonych produktów turystycznych (Kaczmarek i inni 2010, s. 107). Charakteryzują go następujące elementy: duża spójność i organizacja, konkretna lokalizacja w czasie i przestrzeni, cykliczność oraz wyjątkowość i oryginalność.

Rosnąca wśród turystów w ostatnich latach popularność festiwali oraz ich znaczenie w promocji regionów jest wynikiem wpływu telewizji i kina na życie ludzi (Cudny 2011, s. 131–132; Smith 2009, s. 162). Atutem jest ponadto lokalność i „peryferyjność” festiwali filmowych. Przejawia się to dużą liczbą tych imprez, eksponujących aspekt regionalny zarówno w tematyce prezentowanych filmów, jak i w miejscu ich organizacji, w tym również w małych miasteczkach: Cieszyn („Kino na Granicy”), Łagów (Lubuskie Lato Filmowe), Września (Ogólnopolski Festiwal Sztuki Filmowej Prowincjonalia) czy Łowicz (Och! Film Festiwal) (Konieczna 2014, s. 13–14). Letnia Akademia Filmowa w Zwierzyńcu jest również przykładem regionalnego festiwalu filmowego w kontekście repertuaru oraz miejsca, w którym się odbywa. Organizacja wydarzenia w danym miejscu może stać się elementem wyróżniającym konkretną miejscowość, integrującym społeczność i budującym tożsamość regionalną (Kaczmarek i inni 2010, s. 118). Festiwal często utożsamiany jest z miastem, w którym się odbywa. W ten sposób powstaje marka festiwalu i jednocześnie marka miasta — organizatora (Konieczna 2014, s. 8). Festiwal filmowy, którego głównym celem są prezentacje i projekcje filmów wraz z imprezami towarzyszącymi bywa osadzony w przestrzeni miasta, często usytuowanego w atrakcyjnych regionach przyrodniczo-krajobrazowych. Zainteresowani uczestnictwem w wydarzeniach filmowych mogą więc kierować się nie tylko repertuarem i terminem imprezy, ale również miejscem (Konieczna 2014, s. 9, 13). Na festiwalowej mapie Polski można odnaleźć miejscowości prawie ze wszystkich regionów kraju, w tym także Zwierzyniec (Wróblewska 2012, s. 23). Zatem celem podróży do festiwalowego miejsca może być, poza potrzebą kontaktu z dziedzictwem kulturowym danego regionu, również zwiedzanie miejsc atrakcyjnych pod względem przyrodniczym (Konieczna 2014, s. 7, 17). Dlatego też celem opracowania jest określenie znaczenia atmosfery miejsca przyrodniczo cennego, jakim jest RPN i Zwierzyniec, w organizacji Letniej Akademii Filmowej.

1. Metody badań i źródła danych

Na pierwszym etapie prac zastosowano metodę desk research, wykorzystując wtórne źródła danych (literaturę przedmiotu, treści tematycznych stron internetowych, program festiwalu oraz foldery i materiały promocyjne). Informacje pierwotne o LAF zebrano wykorzystując metody: inwentaryzacji, badań ankietowych, wywiadu, obserwacji. W ostatnim etapie dane wtórne oraz dane pierwotne przeanalizowano z zastosowaniem metod statystycznych i kartograficznych.

Badania terenowe przeprowadzono w okresie od 3 do 12 sierpnia 2012 roku, w czasie trwania 13. edycji festiwalu. Pozwoliły one na weryfikację informacji uzyskanych w czasie studiów kameratealnych i na uzupełnienie wiedzy o preferencjach uczestników Letniej Akademii Filmowej w Zwierzyńcu. W badaniach tych wykorzystano metodę sondażu diagnostycznego, przeprowadzonego wśród turystów i organizatorów, z wykorzystaniem odpowiednio przygotowanego kwestionariusza. Kwestionariusz ten składał się z trzech części:

- wstępnej, spełniającej zadania formalno-ewidencyjne;
- pytań skierowanych do respondenta, dotyczących zagadnień stanowiących zasadniczy temat badań;
- z części końcowej — dotyczącej społeczno-demograficznych danych respondenta (Lutyńska 1984, s. 16–17).

Kwestionariusz zawierał 14 pytań, spośród których 13 miało charakter zamknięty, a 1 otwarty, oraz pytań metryczkowych (płeć, wiek, miejsce zamieszkania, wykształcenie i zawód). W rezultacie przeprowadzonych badań otrzymano 111 poprawnie wypełnionych kwestionariuszy, których wyniki poddano analizie statystycznej.

Sporządzono także dokumentację fotograficzną wybranych obiektów (np. kin) w czasie trwania Letniej Akademii Filmowej w Zwierzyńcu.

2. Charakterystyka Letniej Akademii Filmowej w Zwierzyńcu

Letnia Akademia Filmowa, jako impreza cykliczna, odbywa się raz w roku, w pierwszej połowie sierpnia i trwa zazwyczaj 9–11 dni.¹ Ideą festiwalu jest połączenie działań edukacyjnych (wykłady, prelekcje, seminaria, spotkania z twórcami, Ogólnopolski Konkurs Prelegentów Filmowych, Warsztaty Kultury Filmowej) z kulturalnymi (projekcja filmów, koncerty, spektakle teatralne). Impreza ta na trwałe już wpisała się w festiwalową mapę regionu lubelskiego (Pioś i inni 2014, s. 124–125). Znaczenie festiwalu podkreślają licznie przybywający filmowcy, dziennikarze, krytycy i pasjonaci filmu dokumentalnego oraz ludzie szukający odpoczynku w miejscu spokojnym — w Zwierzyńcu i na Roztoczu. Właśnie tutaj wiele filmów ma swoje polskie premiery. Organizatorzy od 14 lat kładą szczególny nacisk na prezentację kina niedostępnego masowemu odbiorcy, zapomnianego, bądź z różnych powodów niedostępnego na polskich ekranach. W czasie trwania festiwalu odbywa się wiele prelekcji i dyskusji, nawiązujących do prezentowanych filmów, z udziałem twórców i wybitnych znawców kina. Prowadzeniem „lekcji kina na żywo” od lat zajmują się osoby związane ze środowiskiem filmowym w Polsce. Pod ich okiem kształcą się młodzi prelegenci filmowi, którzy podczas kolejnych edycji LAF mogą próbować swoich sił w Ogólnopolskim Konkursie Prelegentów Filmowych, przygotowywanym w Zwierzyńcu pod patronatem Polskiego Instytutu Sztuki Filmowej. Praktyczne umiejętności oraz wiedzę z zakresu filmoznawstwa i animacji kultury filmowej uczestnicy festiwalu mają okazję zdobyć w bezpłatnych Warsztatach Kultury Filmowej.

Program filmowy, stanowiący istotę edukacyjno-kulturalnej działalności Akademii, składa się z kilkunastu różnych cykli filmowych; niektóre spośród nich zmieniają się na każdej edycji, a inne są stałymi punktami programu, jak np.: Kino Nocne — projekcje plenerowe rozpoczynające się o godz. 22; Klubowy Karnet — filmy rekomendowane do repertuaru Dyskusyjnych Klubów Filmowych; Filmy w Sieci — wspierane w rozpowszechnianiu przez Sieć Kin Studyjnych i Lokalnych; Festiwalowe remanenty — filmy nagradzane na międzynarodowych festiwalach filmowych w Krakowie, Wrocławiu, Poznaniu, Warszawie; Akademia Dzieciom — projekcje dla najmłodszych

1. Zob. <http://www.laf.net.pl/>.

uczestników Akademii; Przegląd filmów z krajów Grupy Wyszehradzkiej — Słowacja, Czechy, Węgry; w polskim obiektywie — wybór najnowszych polskich filmów fabularnych, dokumentalnych i animowanych.²

Na każdą edycję LAF wydawany jest Katalog Festiwalowy, który zawiera opisy wszystkich filmów prezentowanych na festiwalu, informacje o spektaklach, koncertach oraz o innych wydarzeniach odbywających się na LAF. Okładką Katalogu jest plakat promujący daną edycję Letniej Akademii Filmowej. Wydawana jest także specjalna bezpłatna gazetka LAF — „Zwierzyniec Filmowy” w czasie trwania Festiwalu.

Organizatorami Letniej Akademii Filmowej są: Stowarzyszenie Filmowe CinéEuropa z siedzibą w Lublinie, FilMOTEKA Narodowa, Sieć Kin Studyjnych oraz Polska Federacja Dyskusyjnych Klubów Filmowych, wszystkie z siedzibą w Warszawie. Ponadto do organizacji włącza się Stowarzyszenie Filmowców Polskich, Zwierzyniecki Ośrodek Kultury i Rekreacji oraz Urząd Miasta i Gminy w Zwierzyńcu.

Struktura organizacyjna Festiwalu jest rozbudowana, składają się na nią: Biuro organizacyjne, Marketing i Promocja, Akredytacja i Kwaterunek, Dystrybucja kopii. Ponadto w czasie trwania LAF pracują kinooperatorzy, kierownicy kin oraz redaktor naczelny festiwalowej gazety. Nieoceniony wkład w organizację i funkcjonowanie festiwalu mają wolontariusze, którzy pracują m.in. jako bileterzy, kasjerzy w kinach, czy pracownicy biura festiwalowego.³

W 2012 roku na LAF funkcjonowały cztery kina — „Dzięcioł”, „Jowita”, „Salto”, „Skarb” oraz Zwierzyniecki Ośrodek Kultury i Rekreacji (ZOKiR, w którym odbywają się warsztaty i pokazy filmów dla dzieci), jak również Kino Nocne przy zwierzynieckim Browarze (rys. 1). Ze wszystkich wymienionych kin, tylko „Skarb” jest regularnym kinem (przy ul. Partyzanckiej) w Zwierzyńcu, natomiast pozostałe są specjalnie przygotowywane na potrzeby festiwalu. Wszystkie kina zlokalizowane są w centrum miasta, lub w okolicy zabytkowego Browaru w bezpośrednim sąsiedztwie RPN. Kino „Dzięcioł” mieści się w stołówce Technikum Drzewnego (przy ul. Browarnej) w budynku należącym dawniej do Ordynacji Zamojskiej. Kino „Jowita” mieści się w hali sportowej Technikum Drzewnego, niedaleko Browaru, natomiast kino „Salto” — w sali gimnastycznej

Rys. 1. Lokalizacja kin LAF w Zwierzyńcu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji publikowanych na www.laf.net.pl

2. Zob. 13. Letnia Akademia Filmowa w Zwierzyńcu [@:] <http://www.tvp.pl/kultura/patronaty-tvp-kultura/13-letnia-akademia-filmowa-w-zwierzyncu/8107547> (dostęp: 2014.12.11).

3. Zob. <http://www.laf.net.pl/>.

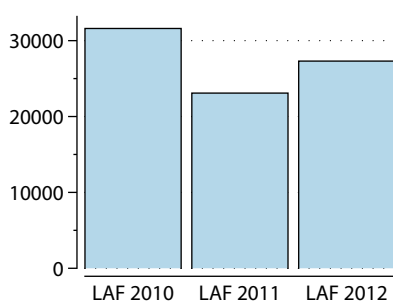
zwierzynieckiego gimnazjum (przy ul. Partyzanckiej). Biuro festiwalowe przez cały czas trwania Akademii funkcjonuje w Zwierzynieckim Ośrodku Kultury i Rekreacji (przy ul. Słowackiego). Pokazy Kina Nocnego odbywają się na dziedzińcu zabytkowego Browaru (przy ul. Browarnej).

Bardzo ważnymi elementami, świadczącymi o oryginalności LAF, jest sama idea imprezy (bez festiwalowych konkursów), jej niekomercyjny repertuar oraz miejsce, w jakim się odbywa. Dzięki temu festiwal ma charakter mało formalny w porównaniu z innymi imprezami tego typu. Jego lokalizację w miejscu cichym, spokojnym i wolnym od mediów podkreślono w uzasadnieniu werdyktu jury w 2008 roku, kiedy to LAF został nagrodzony Nagrodą Filmową w kategorii „krajowe wydarzenie filmowe”.

3. Natężenie ruchu turystycznego na Letniej Akademii Filmowej w latach 2010–2012

Od 2010 roku Organizatorzy LAF opracowują raporty frekwencji w czasie poszczególnych dni trwania Festiwalu. Raporty są prowadzone w każdym festiwalowym kinie podczas pokazów filmów, w Zwierzynieckim Ośrodku Kultury i Rekreacji oraz podczas pokazów Kina Nocnego. W 2010 roku frekwencję oceniano w siedmiu obiektach LAF: „Dzięcioł”, „Jowita”, „Salto”, „Skarb”, „Ratusz” oraz w ZOKiR i w Kinie Nocnym na dziedzińcu Browaru. Rok później — w pięciu: „Dzięcioł”, „Jowita”, „Salto”, „Skarb” oraz w Kinie Nocnym w Amfiteatrze zwierzynieckiego parku, natomiast w 2012 roku — w sześciu: „Dzięcioł”, „Jowita”, „Salto”, „Skarb” oraz w ZOKiR i w Kinie Nocnym na dziedzińcu Browaru. Liczba obiektów na poszczególnych edycjach LAF była uzależniona od liczby wyświetlanych filmów.

W 2010 roku łączna liczba widzów we wszystkich kinach wyniosła 31604 osoby, w 2011 roku — 23 088 osób, a w 2012 roku — 27 305 osób (rys. 2). Są to liczby widzów w czasie pokazów filmów w kinach festiwalowych, w ZOKiRze oraz w Kinie Nocnym. Nie oznacza to jednak, że w latach 2010–2012 taka była faktyczna liczba osób biorących udział w poszczególnych edycjach Letniej Akademii Filmowej. Jedna osoba mogła być liczona wielokrotnie podczas jednego dnia lub w czasie kilku dni, ponieważ mogła być na kilku filmach w danym kinie lub w różnych kinach. Różna liczba widzów w czasie poszczególnych edycji wynika także ze zmieniającej się liczby obiektów pełniących funkcje kin, z liczby wyświetlanych filmów, z długości czasu trwania festiwalu oraz z miejsca odbywania się Kina Nocnego, które wyróżnia się dużą frekwencją uczestników w stosunku do innych obiektów.

Rys. 2. Frekwencja uczestników na LAF w latach 2010–2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportów prowadzonych przez Organizatorów Letniej Akademii Filmowej

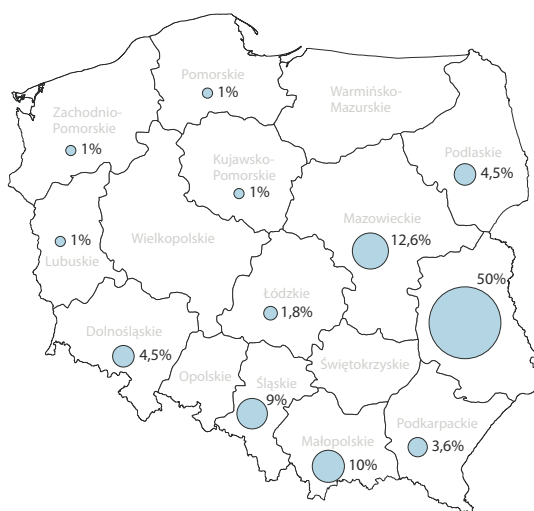
4. Letnia Akademia Filmowa w Zwierzyńcu w opinii uczestników i wolontariuszy

Respondenci składali się z trzech grup: turystów spoza województwa lubelskiego (26% ankietowanych), odwiedzających i turystów z województwa lubelskiego z wyłączeniem mieszkańców Zwierzyńca (26%) oraz wolontariuszy (41%). Większość ankietowanych stanowiły kobiety (64% wszystkich respondentów). Wśród ankietowanych przeważały (87,4%) osoby młode: w wieku 16–20 lat było 28,0% ogółu, w wieku 21–25 lat — 39,6% oraz 26–30 lat — 19,8%. Osoby starsze niż 40 lat stanowiły tylko 1,8% ogółu ankietowanych.

Przeważały osoby z wykształceniem wyższym magisterskim — 40,5% ogółu ankietowanych oraz średnim — 38,7%. Wykształcenie wyższe zawodowe miało 9% respondentów, policealne — 6,3%, podstawowe — 3,6%, a zasadnicze zawodowe — tylko 1,9%. Z zebranych danych wynika, iż turystami i wolontariuszami, którzy uczestniczyli w Festiwalu i wypełnili ankiety były głównie osoby młode do 30 roku życia, z wykształceniem średnim lub wyższym magisterskim. Warto zaznaczyć, że w analizowanej grupie przeważali studenci.

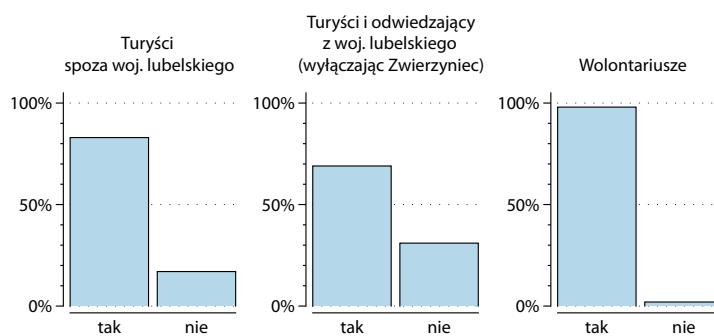
4.1. Kierunki, z których przyjechali uczestnicy i cel ich przyjazdu

Uczestnicy i wolontariusze, przyjeżdżający na LAF, pochodzili z różnych miejsc w Polsce. Jednak, biorąc pod uwagę Zwierzyniec jako miejsce odbywania się Festiwalu, połowa wszystkich ankietowanych — turystów i wolontariuszy — pochodziła z województwa lubelskiego. Na drugim miejscu — 12,6% wszystkich ankietowanych — byli uczestnicy pochodzący z województwa mazowieckiego. Na kolejnych miejscach znaleźli się uczestnicy z województw: małopolskiego — 10% i śląskiego — 9%. Wśród ankietowanych były również osoby z województw: łódzkiego, podlaskiego, dolnośląskiego, zachodniopomorskiego, pomorskiego, podkarpackiego, kujawsko-pomorskiego oraz lubuskiego (rys. 3).

Rys. 3. Kierunki, z których przyjechały osoby uczestniczące w LAF

LAF była głównym celem przyjazdu dla około 83% wszystkich ankietowanych turystów spoza województwa lubelskiego oraz dla 69% turystów i odwiedzających z województwa lubelskiego, jak również dla 98% wolontariuszy (rys. 4). Z uzyskanych danych wynika, iż prawie 1/3 uczestników z województwa lubelskiego wzięła udział w festiwalu „przy okazji” pobytu w Zwierzyncu i w RPN.

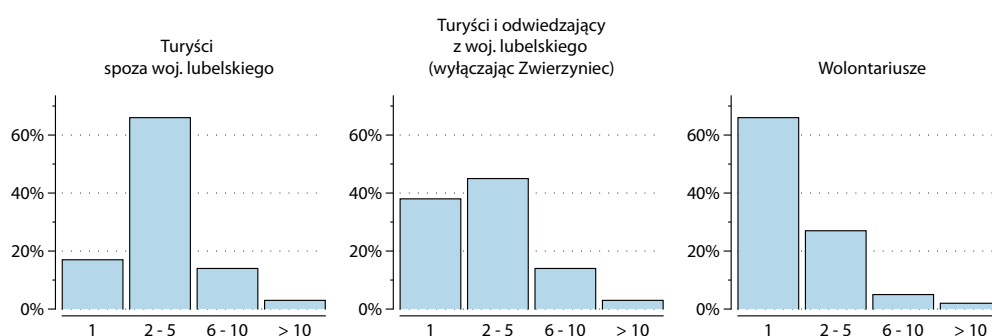

Rys. 4. LAF jako główny cel przyjazdu

4.2. Częstość i długość pobytu uczestników

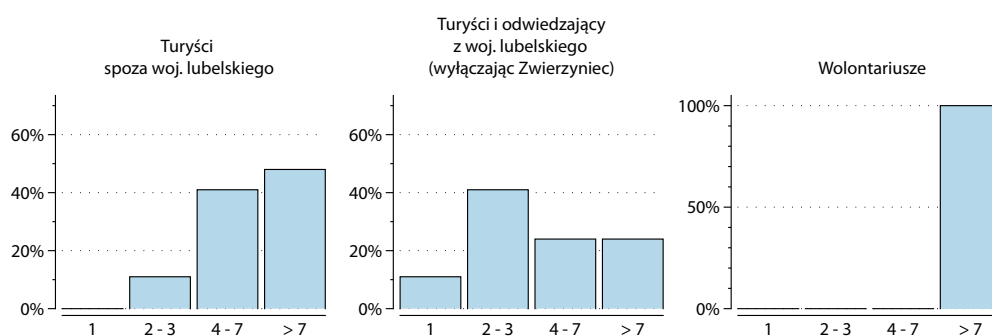
Oprócz osób, które w Akademii uczestniczą po raz pierwszy, były również osoby, które wracają tutaj co roku lub co kilka lat. Okazuje się, że zdecydowana większość turystów spoza województwa

lubelskiego brała udział w LAF po raz kolejny: aż 66% z nich było na festiwalu od 2 do 5 razy, 14% — od 6 do 10 razy, a 3% — więcej niż 10 razy. Tylko 17% uczestniczyło w Akademii po raz pierwszy. Zatem Festiwal jest dla uczestników na tyle atrakcyjny, że przyjeżdżają do Zwierzyńca w kolejnych edycjach. Nieco inaczej przedstawiają się odpowiedzi osób z województwa lubelskiego. Aż dla 38% z nich uczestnictwo w LAF w 2012 roku było pierwszym udziałem w festiwalu. Wskazywać to może na „przypadkowość” znalezienia się niektórych ankietowanych na festiwalu, przy okazji pobytu w Zwierzyńcu i w RPN z innego powodu (wypoczynek, odwiedziny u rodziny). Prawie połowa, tj. 45% turystów i odwiedzających z województwa lubelskiego uczestniczyło w Akademii od 2 do 5 razy, 14% — od 6 do 10 razy, a 3% — ponad 10 razy. Nieco inaczej przedstawia się obecność na LAF wolontariuszy. Zdecydowana większość spośród nich — 66% — była na Akademii po raz pierwszy, 27% — od 2 do 5 razy, 5% — od 6 do 10 razy, a tylko 2% — więcej niż 10 razy (rys. 5). Wiele młodych osób przyjeżdża po raz pierwszy na LAF w charakterze wolontariusza, zaś w kolejnych — w charakterze uczestnika.

Rys. 5. Częstość pobytu uczestników na LAF

Pod względem długości pobytu na festiwalu, osoby spoza województwa lubelskiego oraz wolontariusze przebywali na festiwalu zdecydowanie dłużej niż turyści i odwiedzający z Lubelszczyzny. Aż 48% turystów spoza województwa lubelskiego uczestniczyło w festiwalu dłużej niż 1 tydzień, 42% przebywało przez 4–7 dni, a 10% — przez 2–3 dni (rys. 6). Natomiast tylko jedna czwarta respondentów z województwa lubelskiego (24%) uczestniczyła w LAF przez dłużej niż 1 tydzień. Tyle samo ankietowanych przebywało na festiwalu przez 4–7 dni, 42% — przez 2–3 dni, a 10% — tylko przez jeden dzień. W tej ostatniej grupie były osoby mieszkające w pobliżu Zwierzyńca.

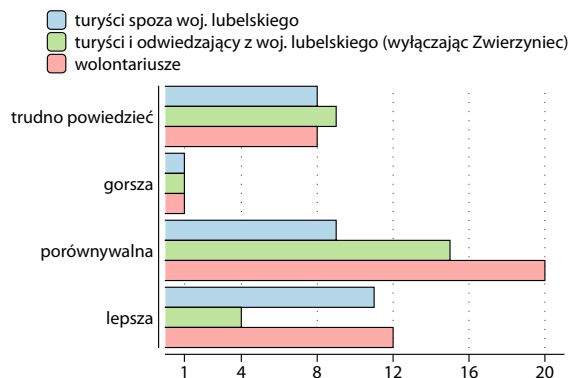

Rys. 6. Długość pobytu uczestników na LAF

4.3. Ocena atrakcyjności i organizacji

Pod względem ogólnej atrakcyjności LAF 11 turystów spoza Lubelszczyzny oceniła ją jako lepszą niż na innych festiwalach. Natomiast 15 turystów i odwiedzających z województwa lubelskiego — oceniło ją jako porównywalną z innymi. Jej atrakcyjność podobnie ocenili wolontariusze (20 osób) (rys. 7).

Respondenci ocenili także elementy decydujące o atrakcyjności LAF (rys. 8–10). Ponieważ pytanie miało charakter otwarty, więc ankietowani wskazywali często kilka elementów istotnych dla nich podczas podejmowania decyzji o przyjeździe na LAF.

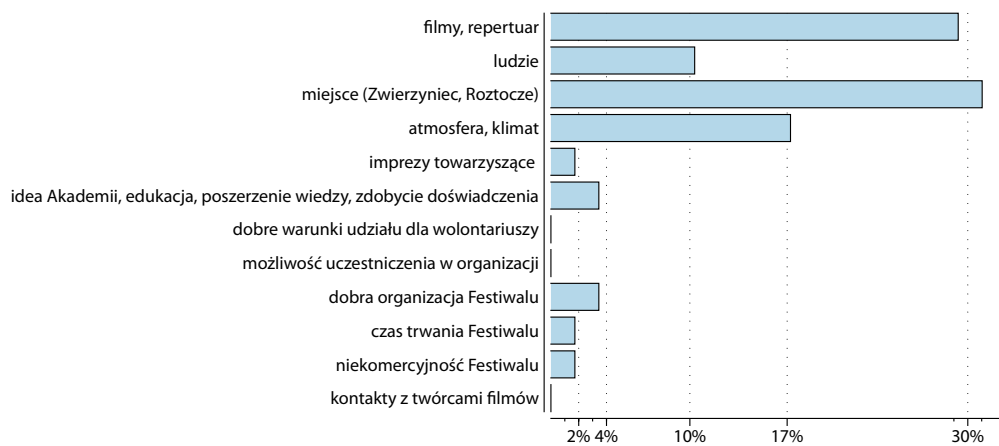

Rys. 7. Ocena atrakcyjności LAF przez respondentów

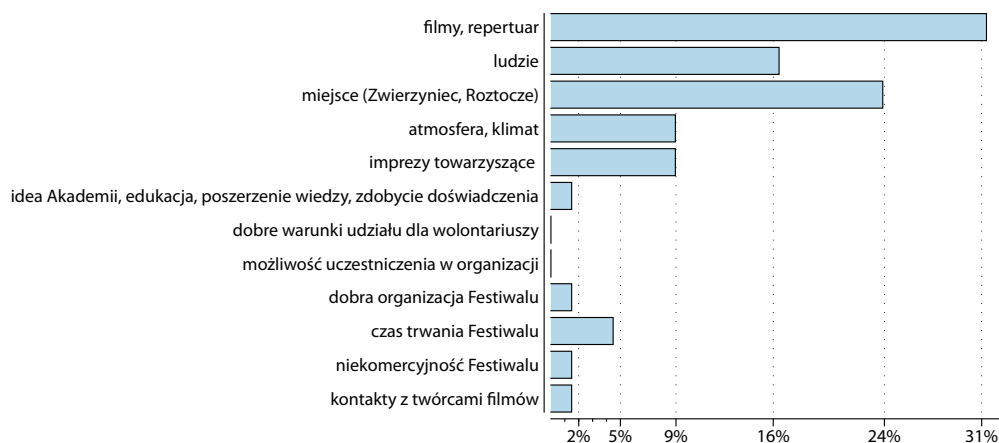
Dla blisko 1/3 turystów spoza województwa lubelskiego (rys. 8) najważniejszym elementem atrakcyjności festiwalu było miejsce (31%), w którym festiwal się odbywa — Zwierzyniec położony w bezpośrednim sąsiedztwie RPN. Jako kolejne elementy ankietowani wskazywali: filmy i repertuar (29%), atmosferę i klimat festiwalu (17%) oraz osoby biorące w nim udział (10%).

Podobnie uważają turyści i odwiedzający z Lubelszczyzny, chociaż za najważniejsze uznali filmy i repertuar (31%), a mniej ważna była dla nich lokalizacja festiwalu (24%). Jeszcze mniej istotne były: osoby biorące w nim udział (16%), atmosfera i klimat oraz imprezy towarzyszące (po 9%) (rys. 9).

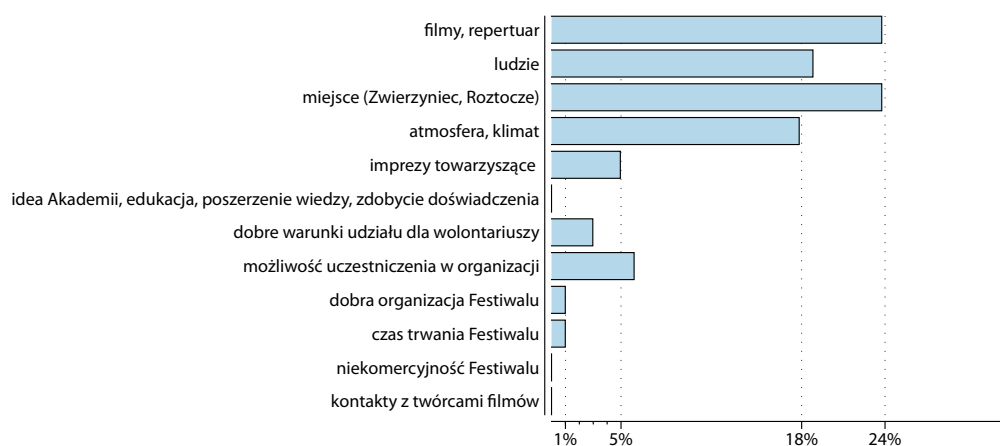
Dla wolontariuszy najważniejszym elementem atrakcyjności festiwalu było miejsce, w którym się on odbywa (24%) oraz filmy i repertuar (23%), następnie osoby biorące w nim udział (19%), a na dalszym miejscu – atmosfera i klimat imprezy (18%) (rys. 10).

Rys. 8. Elementy decydujące o atrakcyjności LAF w opinii turystów spoza województwa lubelskiego

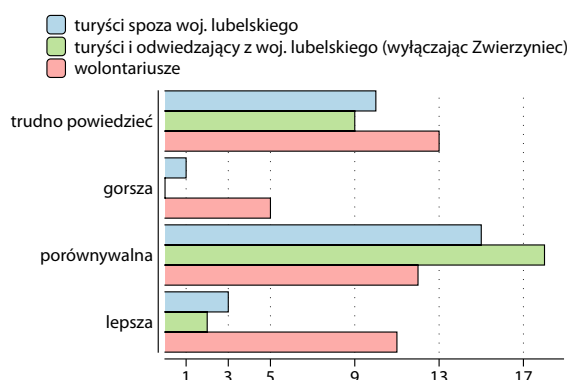
Rys. 9. Elementy decydujące o atrakcyjności LAF w opinii turystów i odwiedzających z województwa lubelskiego

Rys. 10. Elementy decydujące o atrakcyjności LAF w opinii wolontariuszy

Zatem lokalizacja Letniej Akademii Filmowej w Zwierzyncu, oprócz kameralnej atmosfery wynikającej z luźnej, wakacyjnej formuły imprezy, świadczy o jej oryginalności i popularności. Ponadto Zwierzyniec, jako miejsce odbywania się festiwalu, odbierane jest pozytywnie wśród turystów i wolontariuszy. Jest to subiektywna opinia tworzona w ich umysłach (Tokarz 2009, s. 92–93). Uczestnicy podkreślają atmosferę miejsca, m.in. w ten sposób: „na LAF w Zwierzyncu mamy relaks i wypoczynek z filmami w tle, oprócz oglądania filmów można spędzić czas na łonie natury”.

Pod względem sposobu organizacji LAF większość turystów spoza województwa lubelskiego oraz turystów i odwiedzających z Lubelszczyzny oceniła jako porównywalną z innymi festiwalami filmowymi, odpowiednio: 15 i 18 (rys. 11). Jako trudną do określenia ocenili organizację Akademii wolontariusze — 13.

Rys. 11. Ocena organizacji LAF przez ankietowanych w porównaniu do innych festiwalu

Ocena atrakcyjności i organizacji Letniej Akademii Filmowej przez ankietowanych przedstawia się zatem dość dobrze. Zdecydowana większość respondentów ocenia te dwa elementy jako porównywalne z innymi festiwalami filmowymi, w tym z takimi jak: Festiwal Filmu i Sztuki „Dwa Brzegi” w Kazimierzu Dolnym i w Janowcu, Off Plus Camera – Międzynarodowy Festiwal Kina Niezależnego w Krakowie, Międzynarodowy Festiwal Filmowy Etiuda & Anima w Krakowie, Krakowski Festiwal Filmowy, Przegląd Filmowy „Kino na granicy/Kino na Hranici” w Cieszynie i Czeskim Cieszynie, Międzynarodowy Festiwal Sztuki Autorów Zdjęć Filmowych Plus Camerimage w Bydgoszczy czy Międzynarodowy Festiwal Filmowy „T-Mobile Nowe Horyzonty” we Wrocławiu. Na podkreślenie zasługuje to, że niektóre spośród wymienianych festiwalu są międzynarodowe, cieszące się dużym prestiżem i zainteresowaniem zarówno wśród twórców filmów, jak i kinomanów. To, iż zwierzyniecki festiwal jest oceniany jako porównywalny z nimi świadczy o jego atrakcyjności oraz o bardzo dobrym poziomie jego organizacji.

Zaznaczyć należy, że zarówno turyści, jak i wolontariusze, za najważniejszy element atrakcyjności festiwalu uznali miejsce, w którym się on odbywa — Zwierzyniec, a zwłaszcza bezpośrednie sąsiedztwo obszaru przyrodniczo cennego.

Wnioski

Wyniki badań przeprowadzonych wśród uczestników i wolontariuszy LAF pozwalają na wyciągnięcie następujących wniosków:

- Wielu spośród ankietowanych przyjeżdża na LAF w dużej mierze ze względu na lokalizację festiwalu w Zwierzyńcu, w sąsiedztwie obszaru cennego pod względem przyrodniczym: prawie 1/3 turystów spoza województwa lubelskiego oraz po około 1/4 turystów i odwiedzających z województwa lubelskiego oraz wolontariuszy.
- Uczestnicy spędzają czas również aktywnie, korzystając z atrakcji przyrodniczych RPN (m.in.: wycieczki piesze, turystyka rowerowa, turystyka konna) oraz uczestnicząc w spływach kajakowych rzeką Wieprz.
- Ankietowani bardzo dobrze ocenili Zwierzyniec jako miejsce, w którym Akademia się odbywa oraz atmosferę festiwalu i mało komercyjne kino.
- Uczestnicy i wolontariusze przyjechali na LAF głównie z województw lubelskiego, mazowieckiego, małopolskiego i śląskiego.
- Niemal wszyscy turyści spoza województwa lubelskiego przebywali w Zwierzyńcu dłużej niż 4 dni. Dla ponad 80% spośród nich było to kolejne uczestnictwo w festiwalu i właśnie festiwal filmowy był powodem ich przyjazdu do Zwierzyńca.
- Turyści i odwiedzający z województwa lubelskiego przyjeżdżają na festiwal na krótszy okres. Istotne jest jednak to, że 1/3 spośród nich uczestniczyła w LAF po raz pierwszy, a głównym powodem przyjazdu do Zwierzyńca był wypoczynek lub pobyt u rodziny.
- Wszyscy wolontariusze przebywali na festiwalu ponad 1 tydzień i LAF był dla nich głównym celem przyjazdu do miasta. Ponad 2/3 z nich było na LAF po raz pierwszy.

Z uzyskanych danych wynika, że o powodzeniu Letniej Akademii Filmowej decyduje bez wątpienia atmosfera miejsca, w jakim się ona odbywa. Lokalizacja w sąsiedztwie obszaru cennego pod względem przyrodniczym zapewniała uczestnikom ciszę i spokój. Drugim ważnym aspektem uczestnictwa w imprezie jest jej luźna, wakacyjna formuła.

Literatura

- BUCZKOWSKA K. (2008): *Turystyka kulturowa*. Poznań, Akademia Wychowania Fizycznego w Poznaniu.
- BUCZKOWSKA K. (2009): *Kulturowa turystyka eventowa*. [w:] K. Buczkowska i A. Mikos Von Rohrscheidt (red.): *Współczesne formy turystyki kulturowej*, Monografie, t. 391, Poznań, Akademia Wychowania Fizycznego w Poznaniu.
- CUDNY W. (2011): *Film Festivals in Łódź as a Main Component of Urban Cultural Tourism*. „Bulletin of Geography Socio-economic Series”(15), s. 131–139.
- JĘDRYSIAK T. (2008): *Turystyka kulturowa*. Warszawa, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne.
- KACZMAREK J., STASIAK A., WŁODARCZYK B. (2010): *Produkt turystyczny. Pomysł, organizacja, zarządzanie*. Warszawa, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne.
- KONIECZNA E. (2014): *Festiwale i przeglądy filmowe jako cel turystyki kulturowej*. „Turystyka kulturowa”, nr 10, s. 6–18.
- KOWALCZYK A. (red.) (2008): *Turystyka kulturowa. Spojrzenie geograficzne*. Geografia Turyzmu, t. 1, Warszawa, Uniwersytet Warszawski. Wydział Geografii i Studiów Regionalnych. Redakcja Wydawnictw.
- KRUKOWSKA R., JÓŻWIK M.J. (2004): *Walory turystyczne Zwierzyńca i okolic*. [w:] R. Dobrowolski i S. Terpiłowski (red.): *Stan i zmiany środowiska geograficznego wybranych regionów wschodniej Polski*, Lublin, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej.
- KRUKOWSKA R., ŚWIECA A. (2006): *The Role of the Zamoyski Entailed Estate in Creation the Functions and Cultural Landscape of Zwierzyniec*. [w:] E. Skowronek (red.): *Cultural Landscapes of the Lublin Upland and Roztocze*, Lublin, Kartpol.
- LUTYŃSKA K. (1984): *Wywiad kwestionariuszowy. Przygotowanie i sprawdzanie narzędzia badawczego*. Wrocław, Zakład Narodowy im. Ossolińskich.
- MIKA M. (2007): *Rodzaje i formy turystyki*. [w:] W. Kurek (red.): *Turystyka*. Warszawa, Wydawnictwo Naukowe PWN.

- MIKOS VON ROHRSCHEIDT A. (2008): *Turystyka kulturowa. Fenomen, potencjał, perspektywy*. Gniezno, Gnieźnieńska Wyższa Szkoła Humanistyczno-Menedżerska Milenium.
- PIOŚ K., SKOCZYŁAS K., BRZEZIŃSKA-WÓJCIK T. (2014): *Aktualny stan i możliwości rozwoju turystyki festiwalowej w województwie lubelskim*. „Polish Journal of Sport and Tourism”, nr 21, s. 127–134.
- RATKOWSKA P. (2010): *O festiwalu w kontekście turystyki kulturowej, czyli turystyka eventowa raz jeszcze*. „Turystyka Kulturowa”(6), s. 26–46.
- ROLSKA-BORUCH I. (2002): *Z przeszłości kulturowej Lubelszczyzny. Inwentarz topograficzno-rzeczowy zabytków województwa lubelskiego*. Lublin, Wydawnictwo Archidiecezji Lubelskiej „Gaudium”.
- SMITH M.K. (2009): *Issues in Cultural Tourism Studies*. London–New York, Routledge.
- TOKARZ A. (2009): *Wizerunek regionu*. [w:] B. Meyer i D. Milewski (red.): *Strategie rozwoju turystyki w regionie*, Turystyka, Warszawa, Wydawnictwo Naukowe PWN.
- WRÓBLEWSKA A. (2012): *Raport o festiwalach filmowych*. „Magazyn filmowy SPF”(22), s. 22–29.